

Scenariusz przeznaczony do realizacji w szkole ponadgimnazjalnej (historia).

Sylwia Owińska
Zespół Szkół im. Pamięci Ofiar Stutthofu w Sztutowie

Temat	Być Polakiem na Pomorzu Gdańskim w latach 1939–1945.
Cel ogólny	Ukazanie sytuacji Polaków na terenie Pomorza Gdańskiego w czasie II wojny światowej, ze szczególnym uwzględnieniem powodów ich osadzania w obozie Stutthof.
Cele szczegółowe	Uczeń: – charakteryzuje sytuację Polaków mieszkających na terenie Pomorza Gdańskiego w okresie okupacji hitlerowskiej – opisuje działania władz nazistowskich wobec Polaków na Pomorzu Gdańskim w latach 1939–1945 – charakteryzuje wzajemne relacje Polaków i Niemców na Pomorzu Gdańskim w okresie II wojny światowej – dostrzega związek pomiędzy postawami Polaków i warunkami życia codziennego
Kształcone umiejętności	– analizowanie materiałów źródłowych – poszukiwanie, porządkowanie i prezentowanie informacji – odnajdowanie i interpretowanie związków przyczynowo-skutkowych – posługiwanie się pojęciami właściwymi tematowi – planowanie własnej wypowiedzi – opracowanie mapy mentalnej, tworzenie drzewka decyzyjnego – komunikacja na poziomie grupy i klasy
Metody i techniki	– praca z różnorodnymi źródłami informacji (tekst, mapa, biogramy) – praca indywidualna oraz zespołowa (6 grup) – rozmowa nauczająca – wykład
Środki dydaktyczne	– biogramy byłych więźniów obozu Stutthof zawarte w pakiecie – mapa „Ziemie polskie pod okupacją hitlerowską” – arkusze szarego papieru niezbędne do przygotowania mapy mentalnej, małe kartki, markery, klej
Czas trwania zajęć	90 minut
Uwagi	Dobór grup odbywa się losowo, przed lekcją należy przygotować salę do pracy w grupach.

Przebieg zajęć

ETAPY LEKCJI	CZAS	CZYNNOŚCI NAUCZYCIELA I UCZNIÓW
Wprowadzenie	15 min.	Nauczyciel prosi o przypomnienie okoliczności wybuchu II wojny światowej i wyjaśnienie przynależności państwowej Pomorza w okresie międzywojennym. Prosi o scharakteryzowanie Wolnego Miasta Gdańska pod względem przynależności państwowej, wskazanie obszaru WMG na mapie oraz przedstawienie sytuacji Polaków na obszarze WMG w okresie międzywojennym. Nauczyciel omawia podział ziem polskich pod okupacją niemiecką: – Pomorze Gdańskie z Gdańskiem, Wielkopolska, przyległy pas ziem Polski centralnej z Łodzią oraz Górny Śląsk z rejonem Sosnowca włączono bezpośrednio do Rzeszy – reszta ziem polskich to Generalne Gubernatorstwo (skrót: GG) Nauczyciel pokazuje obszary włączone do Rzeszy i GG na mapie, omawia różnice w statusie prawnym i warunkach funkcjonowania ludności tych ziem. Wyjaśnia, że obszar włączony do Rzeszy miał ulec całkowitej germanizacji i miał być pozbawiony żywołu polskiego. Nauczyciel informuje, iż tematem lekcji będzie sytuacja Polaków na terenie Pomorza Gdańskiego w okresie II wojny światowej, która jest szczególna i nie można jej porównywać z sytuacją Polaków na innych ziemiach, a która bezpośrednio łączy się z funkcjonowaniem obozu Stutthof. Nauczyciel podaje temat lekcji: „Być Polakiem na Pomorzu Gdańskim w latach 1939–1945”
Badanie i przekształcanie (I)	40 min.	WYJAŚNIENIE (10 min.) Nauczyciel informuje, że Muzeum Stutthof w Sztutowie realizuje obecnie projekt „Ostatni świadkowie”, który polega na dokumentowaniu relacji żyjących byłych więźniów Stutthofu. Informuje uczniów, iż będą pracowali z materiałami przygotowanymi przez Muzeum. Jest to scenariusz wystawy „Świadkowie generacji”, tzn. plansze z życiorysami 49 byłych więźniów. Tekstowi na planszy towarzyszą bardzo ważne ilustracje obrazujące ich przeżycia. PRACA W GRUPACH (30 min.) Nauczyciel dzieli uczniów na grupy i zleca im wypisanie na podstawie życiorysów więźniów: – przyczyn osadzenia Polaków w obozie koncentracyjnym Stutthof – informacji opisujących sytuację Polaków pod okupacją niemiecką na Pomorzu Gdańskim – postaw Polaków wobec działań okupanta według instrukcji (załącznik 1 – instrukcje dla grup i załącznik 2 – proponowane dla nauczyciela propozycje rozwiązań dla wszystkich grup) Uczniowie na kartkach białego papieru zapisują pojedyncze zdania i grupują informacje wg wzoru z załączonej tabeli. Podział pracy należy zorganizować następująco: jedna osoba w grupie zapisuje informacje podawane przez pozostałych członków zespołu, wskazane jest, aby każdy z uczniów w grupie analizował nie więcej niż 2–3 biogramy.

- Prezentacja (I)** 20 min. Nauczyciel prosi każdą grupę po kolei, aby wymieniała po jednej z informacji, jakie zostały wpisane w kartę pracy. Wylizanie trwa aż do wyczerpania propozycji. Każda grupa może dodać do istniejącego katalogu tylko to, czego nie odnalazły w swoich materiałach poprzednie grupy. W ten sposób grupy nie powtarzają tych samych informacji, dodają nowe, uzupełniają te, które już są wymienione (np. pierwsza grupa mówi – Polacy działali w organizacjach konspiracyjnych, pozostałe grupy podają nazwy tych organizacji, które jeszcze nie zostały wymienione).
- Prowadzący przygotowuje z uczniami tabelę podsumowującą (przykład – załącznik 3) zawierającą pełne dane uzyskane po prezentacji wszystkich grup.
- Badanie i przekształcanie (II)** 10 min. Nauczyciel rozdaje wszystkim uczniom przygotowany uprzednio przez siebie przykładowy katalog z odpowiedziami i prosi, aby porównali go z katalogiem wypracowanym przez wszystkie grupy. Prosi o dopisanie w katalogu klasy informacji, których zabrakło.
- Refleksja** 5 min. Nauczyciel w podsumowaniu zadaje uczniom pytanie: Co stanowiło wspólne i pierwsze kryterium w prześladowaniach wszystkich bohaterów biogramów – więźniów obozu Stutthof?

Karta pracy ucznia

GRUPA	Przykłady z analizowanych biografii
Sytuacja Polaków na Pomorzu:	
Przyczyny osadzania Polaków w KL Stutthof:	
Postawy Polaków wobec Niemców i okupacji:	

Załącznik 1: Instrukcje dla grup

Grupa 1 – Uzupełnijcie tabelę na podstawie relacji następujących byłych więźniów Stutthofu, bohaterów wystawy „Świadkowie Generacji”:

1. Jana Schoennagela
2. Pawła Okroja
3. Kazimierza Brzuszkiewicza
4. Izydora Andrzejewskiego
5. Franciszka Suwaja
6. Adelajdy Krajnik
7. Mariana Kazuły
8. Wandy Ostrowickiej

Grupa 2 – Uzupełnijcie tabelę na podstawie relacji następujących byłych więźniów Stutthofu, bohaterów wystawy „Świadkowie Generacji”:

1. Roberta Dyducha
2. Elżbiety Marcinkowskiej-Szuca
3. Felicjana Łady
4. Stefana Zdzisława Kozłowskiego
5. Wenera Feliksa Rzeźnikowskiego
6. Bronisława Muszyńskiego
7. Albina Kirejczyka
8. Zbigniewa Olszewskiego

Grupa 3 – Uzupełnijcie tabelę na podstawie relacji następujących byłych więźniów Stutthofu, bohaterów wystawy „Świadkowie Generacji”:

1. Jerzego Bajkowskiego
2. Hieronima Mysiewicza
3. Karola Spólnika
4. Jadwigi Meller
5. Alfonsa Miszewskiego
6. Mieczysława Plagi
7. Wacława Wysockiego
8. Adolfa Poleckiego

Grupa 4 – Uzupełnijcie tabelę na podstawie relacji następujących byłych więźniów Stutthofu, bohaterów wystawy „Świadkowie Generacji”:

1. Jana Wysockiego
2. Jana Kosidowskiego
3. Felicji Sałek
4. Marka Dunina-Wąsowicza
5. Krzysztofa Dunina-Wąsowicza
6. Piotra Wawdysza
7. Marii Chodakowskiej
8. Mariana Glapińskiego

Grupa 5 – Uzupełnijcie tabelę na podstawie relacji następujących byłych więźniów Stutthofu, bohaterów wystawy „Świadkowie Generacji”:

1. Bronisława Jankowskiego
2. Józefa Kuczyńskiego
3. Zygmunta Przekopa
4. Edwarda Skorupskiego
5. Edwarda Andersa
6. Józefa Jurkuna
7. Weroniki Pietrzak
8. Kazimierza Kobierskiego

Grupa 6 – Uzupełnijcie tabelę na podstawie relacji następujących byłych więźniów Stutthofu, bohaterów wystawy „Świadkowie Generacji”:

1. Edwarda Ososia
2. Bernarda Szczęblewskiego
3. Kazimierza Pochójki
4. Jadwigi Sprady
5. Jana Walickiego
6. Moniki Żbikowskiej
7. Zofii Karpińskiej
8. Jadwigi Wesołowskiej
9. Petroneli Brywczyńskiej

Załącznik 2: Przykładowe wzory dla nauczyciela tabel uzupełnionych przez poszczególne grupy

TABELA GRUPY 1

Grupa 1	Przykłady z analizowanych biografii
SYTUACJA POLAKÓW NA POMORZU: - prześladowanie Polaków za to, że byli Polakami - zmuszanie Polaków do pracy w charakterze robotników przymusowych - prowadzenie „akcji oczyszczania” terenów zajętych przez Niemcy z żywiołu polskiego („elementów niepożądanych”) - egzekucje Polaków z Pomorza - niechęć ludności niemieckiej wobec Polaków - osadzanie Polaków w obozach koncentracyjnych (Stutthof, Buchenwald) - rozstrzeliwania w lasach - niemożność wypowiedzenia własnych myśli, przekonań - obowiązek noszenia naszywki robotników przymusowych - aresztowania pracowników polskich instytucji, np. Poczty Polskiej	- np. u bauerów niemieckich z Pomorza, w pensjonatach niemieckich, w roli pomocy domowej, pomoc dentystyczna - Wielki Piątek 22.03.1940 roku
PRZYCZYNY OSADZANIA POLAKÓW W OBOZIE STUTTHOF: - posiadanie polskiego obywatelstwa - prowadzenie działalności konspiracyjnej - w ramach „akcji oczyszczania” - odwet na rodzinach polskich za zniszczenie okien w domach należących do Niemców - stosowanie odpowiedzialności zbiorowej (aresztowano całe rodziny wraz z dziećmi) - ucieczki z robót przymusowych - nieodpowiednie wypowiedzenie się o Hitlerze - utrzymywanie kontaktów z Polakami - nienoszenie naszywki robotnika przymusowego	- bardzo często Polacy trafiali do Stutthofu zadenuncjowani przez pracodawców, u których byli robotnikami przymusowymi
POSTAWY POLAKÓW WOBEC NIEMCÓW I OKUPACJI: - łamanie zakazu publicznego używania języka polskiego - prowadzenie działalności konspiracyjnej - ukrywanie Żydów	- ZWZ-AK, udział w Powstaniu Warszawskim, Szare Szeregi

TABELA GRUPY 2

Grupa 2	Przykłady z analizowanych biografii
SYTUACJA POLAKÓW NA POMORZU: – wysiedlenia ludności polskiej z Gdyni – aresztowania Polaków za działalność w organizacjach konspiracyjnych, brutalne metody prowadzenia śledztwa – osadzanie Polaków w obozach koncentracyjnych (Stutthof, Buchenwald)	
PRZYCZYNY OSADZANIA POLAKÓW W OBOZIE STUTTHOF: – prowadzenie działalności konspiracyjnej – stosowanie odpowiedzialności zbiorowej (aresztowano całe rodziny i wsie wraz z dziećmi) – ucieczki z robót przymusowych – wsypa organizacji konspiracyjnej – donos i podejrzenie o prowadzenie działalności nielegalnej	– bardzo często Polacy trafiali do Stutthofu zadenuncjowani przez pracodawców, u których byli robotnikami przymusowymi
POSTAWY POLAKÓW WOBEC NIEMCÓW I OKUPACJI: – prowadzenie działalności konspiracyjnej i sabotażowej – nielegalne słuchanie polskich audycji nadawanych z zagranicy – zdobywanie broni	– ZWZ-AK, udział w Powstaniu Warszawskim, Szare Szeregi – działalność konspiracyjna polegała na zbieraniu informacji wywiadowczych, prowadzeniu nasłuchu alianckich wiadomości radiowych i ich kolportowaniu, wykonywaniu fałszywych dokumentów, udzielaniu pomocy w nielegalnym przekroczeniu granicy

TABELA GRUPY 3

Grupa 3	Przykłady z analizowanych biografii
SYTUACJA POLAKÓW NA POMORZU: - zmuszanie Polaków do pracy w charakterze robotników przymusowych - osadzanie Polaków w obozach koncentracyjnych (Stutthof, Buchenwald) - obowiązek noszenia naszywki robotników przymusowych, - wywieranie na Polaków nacisku, żeby podpisywali III grupę DVL – niemieckiej listy narodowej - skazywanie Polaków na pobyt w ciężkim więzieniu z błahych powodów, np. za kontakty z jeńcami	- np. w majątkach i fabrykach niemieckich
PRZYCZYNY OSADZANIA POLAKÓW W OBOZIE STUTTHOF: - stosowanie odpowiedzialności zbiorowej (aresztowano całe rodziny wraz z dziećmi) - ucieczki z robót przymusowych - ucieczki z transportu polskich robotników przymusowych - odmowa podpisania niemieckiej listy narodowej - nienoszenie naszywki robotnika przymusowego - szmuglowanie chleba i wiadomości do obozu jenieckiego - odwet na rodzinach za działalność w partyzantce - ucieczka z więzienia - oskarżenie o posiadanie broni	
POSTAWY POLAKÓW WOBEC NIEMCÓW I OKUPACJI: - działalność w partyzantce, pomoc partyzantom - działalność w konspiracji - pomoc jeńcom wojennym	- ZWZ-AK, Narodowe Siły Zbrojne - roznoszenie ulotek, gazetek konspiracyjnych

TABELA GRUPY 4

Grupa 4	Przykłady z analizowanych biografii
SYTUACJA POLAKÓW NA POMORZU: – egzekucje Polaków z Pomorza – osadzanie Polaków w obozach koncentracyjnych (Stutthof, Buchenwald) – obławy na mieszkańców wsi – wywóz Polaków na roboty przymusowe do Niemiec – wywieranie na Polaków nacisku, żeby przyjmowali III grupę niemieckiej listy narodowej i wstępowali do Wehrmachtu – aresztowania Polaków już od 1.09.1939 roku, pierwsze więzienie zorganizowano w Victoria Schule – wyrzucanie Polaków z ich mieszkań, masowe wysiedlenia ludności polskiej	– np. w majątkach i fabrykach niemieckich
PRZYCZYNY OSADZANIA POLAKÓW W OBOZIE STUTTHOF: – prowadzenie działalności konspiracyjnej – odwet za spalenie stogów siana przez nieznaną sprawców – stosownie odpowiedzialności zbiorowej – ucieczki z robót przymusowych – odmowa podpisania niemieckiej listy narodowej i wstąpienia do Wehrmachtu – masowe aresztowania członków tajnych organizacji	
POSTAWY POLAKÓW WOBEC NIEMCÓW I OKUPACJI: – prowadzenie działalności konspiracyjnej – ukrywanie Żydów	– ZWZ-AK, Gryf Pomorski, Szare Szeregi – udział w akcjach bojowych, ukrywanie w domu radiostacji nadawczych organizacji konspiracyjnych, organizowanie siatki kurierskiej, przerzut kurierów między rządem RP w Londynie a Komendą Główną AK na statkach szwedzkich – udział w Powstaniu Warszawskim

TABELA GRUPY 5

Grupa 5	Przykłady z analizowanych biografii
SYTUACJA POLAKÓW NA POMORZU: – prześladowanie Polaków za to, że byli Polakami – zmuszanie Polaków do pracy w charakterze robotników przymusowych – stosowanie odpowiedzialności zbiorowej (aresztowania wszystkich mężczyzn ze wsi) – aresztowania Polaków podejrzanych o działalność w podziemiu – osadzanie Polaków w obozie Stutthof – zmuszanie Polaków do współpracy z Gestapo w roli informatorów pod groźbą zesłania do Stutthofu	– np. w majątkach niemieckich
PRZYCZYNY OSADZANIA POLAKÓW W OBOZIE STUTTHOF: – prowadzenie działalności konspiracyjnej – odwet na Polakach – mieszkańcach wsi za działanie partyzantów – kradzież świń z majątku niemieckiego gospodarza – stosowanie odpowiedzialności zbiorowej (aresztowano wszystkich mężczyzn ze wsi) – pobicie Niemca w pracy – ucieczki z robót przymusowych – pod zarzutem kontaktów lub współpracy z partyzantami – udzielanie pomocy partyzantom i uciekinierom z Wehrmachtu ukrywającym się w lasach – odmowa współpracy z Gestapo w roli informatora	
POSTAWY POLAKÓW WOBEC NIEMCÓW I OKUPACJI: – prowadzenie działalności konspiracyjnej – udzielanie pomocy partyzantom i uciekinierom z Wehrmachtu ukrywającym się w lasach – niechęć wobec współpracy z Gestapo	– AK, udział w Powstaniu Warszawskim, Szare Szeregi – działalność w roli kurierów

TABELA GRUPY 6

Grupa 6	Przykłady z analizowanych biografii
SYTUACJA POLAKÓW NA POMORZU: - eksmisja rodzin polskich z Sopotu - prześladowanie Polaków za to, że byli Polakami - prześladowania, aresztowania Polaków – działaczy polskiej kultury, osób ważnych, znaczących w społeczności polskiej na Pomorzu - rozstrzeliwania przedstawicieli polskiej inteligencji - zsyłanie do obozu Stutthof „elementów niepewnych politycznie” - konieczność posiadania odpowiednich przepustek - zmuszanie Polaków do pracy w charakterze robotników przymusowych - aresztowania Polaków podejrzanych o działalność w podziemiu - osadzanie Polaków w obozie koncentracyjnym Stutthof	- np. w majątkach niemieckich, w Królewcu w tartaku - zdradzanie Polaków przez Volksdeutschów i żandarmów
PRZYCZYNY OSADZANIA POLAKÓW W OBOZIE STUTTHOF: - prowadzenie działalności konspiracyjnej - działalność w nielegalnych organizacjach młodzieżowych - przynależność do polskiej inteligencji, podejrzenie o działalność nielegalną, bycie „niepewnym politycznie” - brak ważnych dokumentów - ucieczki z robót przymusowych - kierowanie do Stutthofu cudzoziemskich robotników przymusowych po ewakuacji w 1945 roku ludności niemieckiej z Pomorza	
POSTAWY POLAKÓW WOBEC NIEMCÓW I OKUPACJI: - prowadzenie działalności konspiracyjnej, kontakty z konspiracją - ucieczki przed aresztowaniami - ucieczki z robót przymusowych	- działalność w Szarych Szeregach, młodzieżowej organizacji Rota, Gryfie Pomorskim - pełnienie zadań kurierskich, wywiadowczych - spotkanie się na zajęciach doszkolających, czytanie nielegalnych wydawnictw, wymienianie się informacjami

Załącznik 3: Wzór wypełnionej tabeli wspólnej – katalogu nauczyciela

SYTUACJA POLAKÓW NA POMORZU:	PRZYCZYNY OSADZANIA POLAKÓW W OBOZIE STUTTHOF: PRZYKŁADY Z ANALIZOWANYCH BIOGRAFI:	POSTAWY POLAKÓW WOBEC NIEMCÓW I OKUPACJI:
• prowadzenie działalności konspiracyjnej w organizacjach: Armia Krajowa, Szare Szeregi, Tajna Organizacja Wojskowa Gryf Pomorski, Polska Armia Powstania, Polska Organizacja Zbrojna i inne	Działalność w organizacjach konspiracyjnych: • wyspa organizacji konspiracyjnej • donosi i podejrzanie o prowadzenie działalności nielegalnej • współpraca z partyzantami	• prowadzenie działalności konspiracyjnej i sabotażowej • zdobywanie broni • kontakty z partyzantami, pomoc partyzantom i uciekinierom z Wehrmachtu ukrywającym się w lasach • zbieranie informacji wywiadowczych, prowadzenie nasłuchu alianckich wiadomości radiowych i ich kolportowanie, wykonywanie dokumentów, pomoc w nielegalnym przekroczeniu granicy • udział w akcjach bojowych, ukrywanie w domu radiostacji nadawczych organizacji konspiracyjnych, organizowanie siatki kurierskiej, przetrzut kurierów między rządem RP w Londynie a Komendą Główną AK na statkach szwedzkich • udział w Powstaniu Warszawskim • działalność w roli kurierów • spotkanie się na zajęciach dokształcających, czytanie nielegalnych wydawnictw, wymienianie się informacjami • roznoszenie ulotek, gazetek konspiracyjnych
• prowadzenie „akcji oczyszczania” terenów zajętych przez Niemcy z polskich „elementów niepożądanych” • aresztowania przedstawicieli inteligencji, działaczy kultury, organizacji społecznych i politycznych, pracowników polskich instytucji i urzędów, np. Poczty Polskiej • skazywanie Polaków na pobyt w ciężkim więzieniu z błahych powodów • poddawanie Polaków brutalnym śledztwom • zorganizowanie od 1.09.1939 roku więzienia w Victoria Schule	Prowadzenie „akcji oczyszczania”- Säuberungsaktion: • posiadanie obywatelstwa polskiego • udzielanie pomocy partyzantom i polskim uciekinierom z Wehrmachtu ukrywającym się w lasach, utrzymywanie kontaktów z Polakami • przynależność do polskiej inteligencji, bycie działaczem politycznym, społecznym, kulturalnym, uznanie za „niepewnego politycznie”, odmowa współpracy z Gestapo w roli informatora	• ukrywanie przed aresztowaniami, ucieczki • wykazywanie przywiązania do narodowości polskiej • udzielanie pomocy ukrywającym się Polakom
• zmuszanie Polaków do pracy w charakterze robotników przymusowych, np. u bauerów niemieckich z Pomorza, właścicieli przedsiębiorstw, np. tartaków, w pensjonatach niemieckich, w roli pomocy domowej itp. • obowiązek noszenia naszywki robotników przymusowych • konieczność posiadania odpowiednich przepustek • wywożenie Polaków na roboty przymusowe do Niemiec	Wykroczenia w pracy: • ucieczki z robót przymusowych • unikanie noszenia naszywki robotnika przymusowego • zgłoszenie przez pracodawców niemieckich nierzetelnego wykonywania pracy	• ucieczki z robót przymusowych • sabotaż zleconych prac przymusowych
• stosowanie odpowiedzialności zbiorowej - aresztowania wszystkich mężczyzn ze wsi, rodzin wraz z dziećmi	Zatrzymania w charakterze zakładników: • odwet za zniszczenie okien w domach niemieckich • odwet za działalność członków rodzin w partyzantce • odwet za spalenie stogów siana przez nieznaną sprawców • odwet za działanie partyzantów • odwet za kradzież świń z majątku niemieckiego gospodarza	• dbanie o możliwą ochronę kobiet i dzieci • udzielanie wsparcia potrzebującym
• germanizacja ludności, prześladowania za narodowość • utworzenie Okręgu Rzeszy Gdańsk-Prusy Zachodnie i wcielenie go do Rzeszy • dążenie do wyeliminowania żywiołu polskiego poprzez zmuszanie Polaków do podpisywania III grupy niemieckiej listy narodowej i wstępowania do Wehrmachtu • zmuszanie Polaków do współpracy z Gestapo w roli informatorów pod groźbą represji wobec najbliższych członków rodziny	Odmowa podpisania niemieckiej listy narodowej: • odmowa przyjęcia wniosku DVL	• niechęć wobec podpisywania III grupy niemieckiej listy narodowej i wstąpienia do Wehrmachtu • niechęć wobec współpracy z Gestapo
• niemożność wypowiedzania własnych myśli, przekonań • niemożność porozumiewania się w języku polskim	Antypaństwowe wypowiedzi: • nieodpowiednie wypowiedzanie się o Hitlerze i wojnie	• łamanie zakazu publicznego porozumiewania się w języku polskim
• karanie śmiercią za ukrywanie Żydów, pomoc Żydom	Ukrywanie żydowskiego pochodzenia lub pomoc Żydom: • pomoc w ukrywaniu Żydów	• ukrywanie Żydów
• zakaz utrzymywania kontaktów z jeńcami wojennymi i udzielania im pomocy	Kontakty z jeńcami wojennymi: • szmuglowanie chleba i wiadomości do obozu jenieckiego	• pomoc jeńcom wojennym
	Transporty więźniów z Pawiaka i ludności z Powstania Warszawskiego: • np. bracia Krzysztof i Marek Dunin-Wąsowiczowie	
• zakaz słuchania radia • konieczność posiadania odpowiednich dokumentów	Przestępstwa kryminalne i gospodarcze: • pobicie Niemca w pracy • brak ważnych dokumentów • kradzież świń z majątku niemieckiego gospodarza	• nielegalne słuchanie polskich audycji nadawanych z zagranicy
• aresztowania Polaków z powodów politycznych, gospodarczych, kryminalnych • osadzanie w obozach koncentracyjnych - Stutthof, Buchenwald	Transporty z innych obozów koncentracyjnych, np. Buchenwald, Mauthausen	• ucieczki przed aresztowaniami
• wysiedlenia ludności polskiej, np. z Gdyni, Sopotu • oblawy na mieszkańców wsi		
• wykonywanie egzekucji zbiorowych na Polakach – Lasy Piaśnickie, Las Szpegawski, Wielki Piątek 22.03.1940 roku w Stutthofie		